

Q. D. B. U.
POSITIONES PHILOSOPHICÆ,
DE

**VARIIS
PHILOSOPHIÆ
NOTIONIBUS,**
QUAS,

*Permissu Ampliss. Facult. Philosoph. in Reg.
ad auram Academia,*

**PRÆSIDE
CAROLO FRIDER.
MENNANDER,**

Scient. Natur. PROFESS. Reg. & Ordin.
PASTORE in Rändämäki, & Reg.
Acad. Svec. Scient. MEMBRO,

PRO GRADU

Publico examini defert

MICHAËL ORRÆUS,

WIBURGENSIS.

Die XV. Julii, Ann. MDCCLI.

Loco horis que ante meridiem confersis.

ABOÆ, Impressit Direct. & Typogr. Reg. Magn. Duc. Finland.

JACOB MERCKELL.

SACRÆ REGIÆ M: TIS
MAGNÆ FIDEI VIRO,

Reverendissimo PATRI ac DOMINO,

J O H A N N I
N Y L A N D R O,

Inclutæ Diœceseos Borgoënsis EPISCOPO, Ma-
xime Ven. Consistorii PRÆSIDI, Regii ibidem
Gymnæsii scholarumque per totam diœcesin
EPHORO gravissimo & adcuratissimo.

MÆCENATI MAXIMO.

Ignoscas, Reverendissime Domine PATER & EPI-
SCOPE, quod huic opella, rudi plane & incomte, No-
men Tuum præfigere audeam. Certe eam Tibi sacrare non
sustinuissem, nisi favor Tuus singularis mihi animum addidis-
set, fiduciamq; excitasset summa mea in Te pietas. Requirit utiq;
hanc qualemcunque animi venerabundi testificationem maximatua
non solum in patrem meum, sed etiam in paternam domum post
illius luctuosum obitum merita, & humillima recordatio benefi-
ciorum

ciorum, quibus me cumulasti. Patiaris proinde huic munusculo ex NOMINIS TUI splendore decus accedere insigne; dignerisque benigne id ipsum, levissimum licet, nibilo minus tamen respicere ceu pignus certissimum obnoxie mee in Te observantia, & venerationis nullo tempore intermorituræ. Præterea humillime contendo, ut clientela Tuæ in posterum me etiam commendatum habeas, quod magnum benignioris fortune indicium mihi erit. Quod reliquum est, supplex precor, velit Te, Reverendissime PATER ac EPISCOPE, clementia Divina in longos mortalitatis terminos saluum ac sospitem servare; ut habeant in Te, Ecclesia DEI emolumentum, familia tua nobilissima clientesque gaudium & præsidium tutissimum! Ita docet ex intimis animi recessibus

Reverendissimi NOMINIS TUI

cliens humillimus,
MICH. ORRÆUS,

VIRO admodum Reverendo atque Praclarissimo,
D: NO MAG. PETRO BONSDORFF,
S. S. Th. LECTORI ad Gymnasium Borgoëse dexterrimo,
Ven. Consistorii ADSESSORI acquissimo, PASTORI Ecclesiarum, quae
DEO in Pappirist & Met id colliguntur, vigilantissimo; Con-
sanguineo suo honoratissimo.

VIRO Nobilissimo,
D: NO PAULO HEINTZIO,
ADIUTORI legionis equestris maxime strenuo, avunculi lo-
co omni pietate prosequendo.

VIRO plurimum Reverendo atque Clarissimo,
D: NO PETRO WALBERGIO,
PASTORI in Rerimâsi meritissimo, consan-
guineo dilectissimo.

VIRO plur. Reverendo atque Clarissimo,
D: NO SAMUELI HEINTZIO,
SACELLANO & VICE-PASTORI in Sgardola laudatissimo,
AVUNCULO pia mente semper colendo.

VIRO plur. Reverendo atque Clarissimo,
D: NO JOHANNI LIMATIO,
SACELLANO & VICE-PASTORI in Paroecia Pumala vigi-
lantissimo, PATRUI loco venerabunda mente suspiciendo.

*IN tesseram animi grati ob beneficia mihi nullo non tempore
prestita, inque spem ulterioris favoris, cum voto omnigenae
felicitatis ardentissimo, has paucas pagellas dat dicat & dedicat*

NOMINUM VESTRORUM

cultor observantissimus,
MICH. ORRÆUS.

I. N. 7.

§. I.

Quemadmodum nemo inficias ire valeat, Philosophiam variis obnoxiam fuisse mutationibus; ita dubitari nequit, quin plurimi diversis de illa gavisi sint conceptibus.

§. II.

Quos conceptus Philosophiæ olim; qui sapientiam profitebantur apud gentes, quas barbaras dicebant Græci, sibi formarint, sine metu incerti dici nequit; quoniam scripta eorum in manus posterorum non pervenerunt. Id tamen patet, late se diffundentem fuisse eorum sapientiam, ac comprehendentem sub se, præter artes liberales & philosophiam, theologiam quoque, medicinam & jurisprudentiam; absque ullis inter has limitibus.

A

§. III.

§. III.

Neque apud Græcos cessavit philosophiæ cum theologia conjunctio. Hinc & apud hos primo simplex σοφίας, deinde compositum φιλοσοφίας vocabulum varios obtinuit significatus. Et latissime quidem usurpabatur pro omnibus omnino eruditionis partibus, nec mechanicis etiam artibus exclusis. Hinc *Plato* σοφίαν dicit τὴν πᾶσαν ἐμπειρίαν; & *Hesychius* eam exponit, quod sit πᾶσα τέχνη καὶ ἐπισήμη.

§ IV.

Pythagoras primus fuit, qui vocem Philosophiæ invenit. Quod an modestiæ vel ambitionis causa fecerit, ambigitur. Hoc tamen probabilius est. Rectius is fecisset, si simplex & nativum σοφίας nomen retinuisset. Interim hoc ejus institutum eruditis tantopere placuit, ut ubique locorum nomen philosophiæ usurpatum fuerit.

§. V.

Pythagoræ tribui solet illa philosophiæ definitio, quod sit meditatio mortis, & separatio animæ a corpore; utpote etiam alia, dum per affi-
mila.

milationem DEI, quatenus homini est possibile, definitur. Usus illis postmodum est *Plato*, & alii antiquorum. Sed facile apparet, definitiones has esse minus adæquatas, utpote solam practicam philosophiam delineantes. Imo, si ad principia horum philosophorum examinentur, anguem sub herba abscondunt.

§. VI.

Idem justo angustior & philosophiam morum respiciens est *Ciceroniana* illa descriptio, quod philosophia sit dux et magistra vitæ, indagatrix virtutum, expultrixque vitiorum.

§. VII.

Neque desunt exempla adeo stricte sumtæ vocis philosophiæ, ut unam solummodo ex reliquis disciplinis designet. Idque vel ex instrumentalibus. Ita *Suidas* Grammaticam dicit τὴν γραμματικὴν φιλοσοφίαν. Rhetoricam *Isocrates* vocat τὴν περὶ τὰς λόγους φιλοσοφίαν. Et φιλοσοφεῖν τὸν λόγον apud eundem est meditari de componendo carmine. Vel ex realibus, ita ut vel solam metaphysicam,

vel etiam interdum Physicam denotaverit, Chymia cultores philosophorum nomen sibi peculiariter vendicarunt. Vel denique ex superioribus, Ita *Ulpianus* jurisprudentiam veram & non simulatam appellat philosophiam. *Diocli* vero *Carystio* medicina φιλοσοφία ἢ περὶ τῶν ὑγιεινῶν audit.

§. VIII.

Decantatissima illa erat veteribus philosophiæ definitio, qua γνῶσις θεῶν καὶ ἀνθρώπων πραγμάτων dicitur. Hanc multi etiam recentiorum adoptarunt, aliquando tamen auctiorem. Dicunt enim, philosophiam esse notitiam rerum Divinarum humanarumque per causas, quatenus ex lumine naturæ cognosci possunt.

§. IX.

Cum Philosophi sit, definitiones per tynonyma non admittere, neque potest definitio a *Seneca* usurpata, quod Philosophia sit sapientiæ amor & affectatio, ceu genuina admitti,

§. X.

§. X.

Epicurus una cum asseclis suis tradidit, philosophiam esse rationis exercitationem, quæ ratiocinando & disputando vitam parat beatam, eaque fruitur. Sed, ut alia circa hanc notionem monenda taceamus, non ratiocinando nec disputando vitam adipiscimur beatam, sed studio & exercitio actuali virtutum.

§. XI.

Sceptici omne philosophiæ tuæ negotium eo referebant, ut sensibus apparentia, & ea quæ mente & intellectu percipiuntur, inter se conferrent atque opponerent quolibet modo. Ita omni rationi rationem æqualis ponderis & momenti oppositam inveniri posse contendebant. Ast ejusmodi dubia esse stolidissima quis ignorat?

§. XII.

Ætate Cæsarum *Neronis* Romæ inter stoicos & sophistas inclaruit *Dio Præseensis*, qui statuebat,
philos

philosophiam esse serium sapientiae studium, quod distinguit reliquos homines in cognitione & usu rerum non quarumcunque, sed præclararum & utilium ad vitam felicem & honestam. Eo itaque omnem philosophiam retulit, ut commendaret virtutem stoicam, ejusque actionem suaderet.

§ XIII.

Judæi post excidium urbis & templi Hierosolymitani, in quasvis plagas mundi dispersi, Græcancam etiam philosophiam degustarunt. Sed quamvis distincta esse inter se rationis & revelationis lumina agnoscerent, utriusque tamen principia inter se commixta in systema redigere conati sunt. Præterea principium cognoscendi illis erat, ad quod in omnibus fere attenderunt, traditio, haud raro principia rationis infelicitè everrens.

§. XIV.

Patrum aliqui & scriptorum ecclesiasticorum singulari prorsus & inconvenienti notione philosophiæ vocem adhibent. Nonnulli nimirum pro doctrina

strina religionis Christianæ; alii pro studio vitæ sanctæ vel pietate, alii denique pro vita monastica.

§. XV.

Ut Theologia & philosophia ex diversis hauriuntur principiis, ita jure æquissimo reprobanda est *Joannis Scoti* dicti *Erigenæ* sententia, qua contendit, non aliam esse philosophiam & aliam religionem; sed de philosophia tractare nihil esse aliud, quam veræ religionis, qua summa & principalis omnium rerum causa DEUS & humiliter colitur & rationabiliter investigatur, regulas exponere. In eodem fere cum hoc valetudinario laborat *Theophilus Galeus*, qui primævam ideam philosophicam esse verbum DEI, variis modis variisque ecclesiæ curriculum revelatum, statuit.

§. XVI.

Tempore scholasticorum ea erat philosophia, non quæ rerum naturam, sed quæ mentem *Aristotelis* indagabat.

§. XVII.

Germanorum *veltveisheit*, adeoque nostrum etiam *verldslig vijsbet*, quæ de philosophia prædicari

eari solent, non inepte judicat *Stollus* ex præjudi-
cio contra rationem orta; adeoque superbiam sa-
cræ patrem, & contentum nobilissimæ hujus
eruditionis partis matrem agnoscere.

§. XVIII.

Recentior illa definitio philosophiæ, quod sit
scientia omnium possibilium, qua talium, seu
quatenus esse possunt, ob varias rationes nobis
minus arridet.

§. XIX.

Si philosophia definiatur per scientiam re-
rum ductu rationis cognoscibilem, censemus
exinde omne, quod ambitu philosophiæ compre-
henditur, deduci posse.

SOLI DEO GLORIA.

